MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

MM-kisat on karnevaali, rituaali ja kansanjuhla, josta jää aika vähän jäljelle, kun kansa repäistään pois. **HEIKKI KÄRKI KESKISUOMALAISESSA**

Korkeakoulut vahvistavat alueita

Entistä useampi yliopistosta valmistunut nuori löytää työpaikan oman yliopistonsa läheltä. Sama koskee ammattikouluista valmistuneita.

Nämä ovat hyviä uutisia maakuntien kannalta. Oulun yliopiston rehtori Lauri Lajunen sanoo, että maakunnissa on huutava pula akateemisesti koulutetuista osaajista. Toisin sanoen, liian suuri osa koulutuspaikoista on keskittynyt etelään ja pohjoisessa taas koulutetaan liian vähän.

Huonojakin uutisia on. Vaikka moni opintonsa päättänyt akateemikko jääkin töihin omaan maakuntaansa, myös muuttoliike on edelleen vilkasta. Eräissä maakunnissa yliopisto- ja ammattikoulutuksen päättäneistä yli puolet vaihtaa maakuntaa heti valmistumisensa jälkeen.

Tämä kertoo siitä, että koulutus- ja työpaikat eivät aina kohtaa. Kuva ei kuitenkaan ole yhtenäinen eikä tilanne samanlainen kaikissa osissa maata.

Yliopisto- ja ammattikorkeakoulutuksen paikkojen jako ei aina kulje työmarkkinoiden muutosten tahdissa. Tällä hetkellä Itä-Suomessa koetaan juristipulaa. Itä-Suomen yliopisto antaa juridista koulutusta jo nyt, mutta silti Joensuusta ei valmistu yleisjuristeja. Niinpä tuntuisi luonnolliselta, että koulutusta laajennettaisiin.

Kuten usein ennenkin, alan järjestöt suhtautuvat laajentamiseen vaihtelevasti. Lakimiesliitto ja jopa alan opiskelijajärjestö vastustavat laajentamista, asianajajaliitto taas kannattaa.

Muistissa on hyvin, millaisia taisteluja on joskus käyty lääkärikoulutuksen laajuudesta. Monien mielestä nykyisinkin lääkäreitä koulutetaan liian vähän, koska osassa maata on jatkuva lääkäripula.

Yliopistojen ja korkeakoulujen merkitys maakuntien elinvoimalle on kiistaton. Hyvä esimerkki tästä on Oulun yliopisto, jonka perustamista vastustettiin voimakkaasti puoli vuosisataa sitten. Pääkaupungin yliopistopiireissä oltiin laajasti sitä mieltä, että ”oikeaa” tiedettä voidaan tehdä vain Helsingissä.

Nyt Oulun yliopisto on erityisesti teknisissä tieteissä maailman huipulla. Ouluun on myös keskittynyt tärkeä osa suomalaista teknologiateollisuutta ja -tutkimusta. Ilman yliopistoa tätä ei olisi tapahtunut. Eikä ilman yliopistoa olisi Oulusta tullut sellaista kasvun veturia Pohjois-Suomeen kuin mitä siitä tuli.

Myös Itä-Suomen yliopisto on hyvä esimerkki yliopiston laajasta merkityksestä ympäristölleen. Kuopion yksikön osaaminen lääketieteessä on alan huippua. Kuopiossa aloitettiin juuri pari vuotta sitten uudestaan hammaslääkärikoulutus uhkaavan työvoimapulan takia.

Oulun yliopisto on teknisissä tieteissä maailman huipulla.

Edelleenkin Uusimaa on se kasvualue, jonne myös maakuntien yliopistoista valmistuneet eniten muuttavat. Tärkein selitys on työpaikkojen keskittyminen pääkaupunkiseudulle, onhan Helsinki varsinkin hallinnon kiistämätön keskus. Teollisia työpaikkoja alueella on suhteessa vähemmän.

Maakuntien kannalta ongelma on se, että maakunnista kyllä muutetaan Uudellemaalle, mutta muutto toisin päin on vähäistä. Jostain syystä pääkaupungin yliopistoista valmistuneet eivät välttämättä hae töitä muualta Suomesta. Jos muuttoliikettä on, liike suuntautuu ulkomaille.

Korkeakoulujen sijoittaminen eri puolille maata on ollut hyvä ratkaisu, joka tuottaa hyötyjä myös tulevaisuudessa. Vahvat maakuntayliopistot pystyvät vastaamaan paitsi kansalliseen tarpeeseen, myös alueelliseen koulutustarpeeseen.

Kun Pohjois-Suomen kasvunäkymät paranevat jatkossa teollisuuden mielenkiinnon herätessä uusia mahdollisuuksia kohtaan, on tärkeää että myös koulutuspaikat ovat lähellä.

Jotta tarjonta vastaisi kysyntää, on yliopistoja ja muita koulutuslaitoksia kehitettävä tasapuolisesti. Se tarkoittaa maakuntien yliopistojen laajentamista.

> **...maakunnissa on huutava pula akateemisesti koulutetuista osaajista.**

Huonoa hallintoa

Kevät on maataloudessa kiireellistä aikaa. Ennen kuin päästään käsiksi peltotöihin, pitää saada tukihakulomakkeet täytettyä. Hakemukset piti jättää viimeistään vapun aattona.

Tukihakemusten täyttäminen vaatii tarkkuutta, koska tukia saaville tiloille tehdään vuosittain pinta-alaperusteisen tukien, eläintukien ja täydentävien ehtojen tarkastuksia. Virheet tukihakemuksessa saattavat viedä tukioikeuden.

Tarkkuutta vaaditaan myös siksi, että tukiin ja niiden ehtoihin tulee vuosittain muutoksia. Tänä vuonna muutoksia tuli muun muassa eläinten hyvinvointitukeen. Tuen ehtoja muutettiin ja samalla tukitasoa nostettiin.

Uudet tukiehdot julkaistiin viime hetkellä. Lisäksi ne ovat osoittautuneet epäselviksi ja puutteellisiksi. Tulkinnat myös muuttuivat kesken tukihaun. Pahinta on, etteivät tukiehdot ole kaikilta osin selvillä vieläkään, vaikka tukihaku on jo päätynyt.

Viljelijöiltä vaaditaan tarkkuutta ja tukiehtojen tiukkaa noudattamista. Samaa pitää vaatia myös viranomaisilta.

Viljelijöiden oikeusturvan kannalta on tärkeää, että tukiehdot ovat selkeät ja sellaiset, että sekä tukien saajat että tukien valvojat ovat niiden tulkinnoista samaa mieltä. Ei ole liikaa vaadittu, että viljelijä tietää, mihin hän sitoutuu.

Hankevetäjä Simo Räty arvelee, että osa tiloista on Maaseutuviraston tempoilun takia jättänyt sitoumuksen eläinten hyvinvointitukeen tekemättä (MT 4.5.).

On selvä, että eläinten hyvinvointituen ehdoissa olevat epäselvyydet pitää korjata ja antaa viljelijöille mahdollisuus harkita tuen hakemista uudelleen, koska eläinten hyvinvoinnin edelleen parantaminen on kaikkien tavoite.

Tekevälle sattuu virheitä, mutta ne pitää korjata. Hallinnon virheitä ei saa maksattaa viljelijöillä. Toivottavasti tämä tapaus lisää hallinnon ymmärrystä myös asiakkaiden mahdollisia virheitä kohtaan.

VIERASYLIÖ

Elintarvikkeiden maailmanmarkkinat yltäkylläisyyden ajasta niukkuuteen

Tänä keväänä Brysselissä järjestettiin lyhyellä aikavälillä kaksi merkittävää seminaaria globaalin ruuantuotannon tulevista haasteista.

Toinen oli ministeritason seminaari, jossa pohdittiin miten EU:n sisällä maatalous-tutkimukseen vuosina 2014–2020 käytettävissä olevat 4,5 miljardia voidaan suunnata niin, että ruuantuotantoa voidaan lisätä ympäristölle ja ilmastolle kestävällä tavalla.

Toinen seminaari järjestettiin Euroopan parlamentin vihreiden ryhmän toimesta, ja tässä pääteemana oli maatalousmaan omistuksesta käytävä yhä kovempi kilpailu. Molempien seminaarien avainteemoja olivat ruoan tuotannon lisääminen ja kestävä maatalous.

Ylituotanto on historiaa

Polttavin globaali ongelma on lopulta se, miten tuotetaan 70 prosenttia nykyistä enemmän ruokaa maailman väestölle vuoteen 2050 mennessä.

Ruuantuotantoon tarvittava lisäys johtuu pääasiassa siitä, että maailman väkiluvun oletetaan nousevan nykyisestä noin 6,8 miljardista yli 9,1 miljardiin. Vajaa neljäkymmentä vuotta tuo mukanaan kolmanneksen enemmän ihmisiä ruokittavaksi.

Kehittyvien maiden ruokavalio muuttuu myös yhdenmukaisemmaksi rikkaiden maiden kanssa, mikä omalta osaltaan lisää lihan ja korkealaatuisten maitotuotteiden kulutusta.

Maailman elintarvikejärjestön FAO:n ja kansainvälisen tiedeyhteisön konsensusnäkemys on, että vuoteen 2050 mennessä ruuantuotantoa on lisättävä mainitulla 70 prosentilla, jotta maailman aliravitsemus ei nykyisestään kasvaisi.

Tämä elintarvikkeiden kysyntäpuolen muutos ravistaa voimakkaasti ruuantuotannossa tähän saakka nähtyjä kehitystrendejä.

Useita vuosikymmeniä jatkunut EU- ja OECD-maiden politiikka, jossa ruuantuotannon pääongelma on ylituotannon hallinta, on jo nyt historiaa. Esimerkiksi EU:lla ei ole enää mainittavia maataloustuotteiden ylituotannon varastoja, kuten vielä 1990-luvulla.

Uusi vihreä vallankumous

Elintarviketeollisuuteen raaka-aineita tuottavan maatalouden tuottavuuden kasvu on vaimentunut ja siksi elintarvikkeiden tarjonnan kasvu ei pysy kysynnän lisäyksen vauhdissa.

Vuosina 1966–1989 maatalouden tuottavuus kasvoi vielä noin neljä prosenttia vuodessa, mutta tällä hetkellä tuottavuuden lisäys EU:ssa on vain 0,6 prosenttia vuodessa.

> **EU:lla ja sen maatalouspolitiikalla on avainrooli.**

Tutkimuksen haaste on löytää keinoja, joilla lisätään maatalouden tuottavuutta ympäristölle kestävällä tavalla. Tarvitaan uusi ”vihreä vallankumous”.

Ruuanhinta nousee sekä kehittyneissä että kehittyvissä maissa, ja pitkäaikainen maataloustuotteiden aleneva hintatrendi loppuu, kun elintarvikkeiden niukkuus globaalisti lisääntyy.

Itse asiassa, vuodesta 2000 lähtien maataloustuotteiden hinnat ovat jo olleet nousevassa trendissä. Viime vuosina tästä on nähty hurjia esimerkkejä. Maailman peruselintarvikkeisiin kuuluvan vehnän hinta on noussut 158 dollarista 272 dollariin tonnilta. Sokerin hinta puolestaan on likimain kaksinkertaistunut muutamassa vuodessa.

Pahimmillaan nämä trendit näkyvät maailman köyhissä maissa, joissa ruoasta on jo valmiiksi niukkuutta.

Afrikka on joutunut maatalousmaan hankinnan kohteeksi. Arvioiden mukaan ulkomaalaisomistuksessa olevan maatalousmaan määrä Afrikassa vastaa jo nyt Ranskan ja Saksan yhteenlasketun maatalousmaan määrää. Ja vauhti kiihtyy jatkuvasti.

Muun muassa Kiina on hankkinut valtavia maatalousmaa-alueita Afrikasta. Ulkopuolisten maan hankkiminen Afrikassa voi johtaa ristiriitoihin ja epävakauteen, kun niukkuus ruoasta edelleen lisääntyy. Maatalousmaan hankinta ulkomaalaisomistukseen ei kuitenkaan rajoitu Afrikkaan vaan maata hankitaan laajasti muualtakin, muun muassa Itä-Euroopasta, Ukrainasta ja Latinalaisesta Amerikasta.

Maan hankkijoina ovat pitkän aikavälin sijoitustuottoja hakevat rahastot ja eläkerahastot.

Uudistus on jo käynnissä

Ratkaisut haasteisiin kuitenkin löytyvät, jos ruuantuotannon lisäys eli maatalouden tuottavuuden kasvu voidaan ratkaista ympäristölle kestävällä tavalla.

EU:lla ja sen maatalouspolitiikalla on avainrooli ja se onkin jo uudistamassa omaa maatalouspolitiikkaansa tähän suuntaan. Vuosien 2014–2020 EU:n maatalouspolitiikka tavoittelee sekä maatalouden tuottavuuden lisäystä että ympäristönsuojelutoimia.

Kehittyvien maiden on luovuttava strategiasta, jolla niiden ruokaturva rakennetaan halpaan maailmanmarkkinoiden ylijäämäerien tuontiin. Maailmanmarkkinoiden ylijäämäerät ovat perustuneet kehittyvien maiden ylituotannon purkamiseen.

Nyt kun EU ja USA ovat uudistaneet maatalouspolitiikkaansa, ylituotanto on poistunut ja vientituilla tapahtunut keskinäinen kilpailu lakannut maailmankauppajärjestössä sovittujen pelisääntöjen vuoksi.

Australiakaan ei voi tuottaa juuri lisää maailmanmarkkinoille, sillä sen maa-ala on pieni ja sen alueella on vain muutamia kymmeniätuhansia tuottajia.

Kehittyvien maiden on omalta osaltaan valittava ne keinot, joilla tutkimusta suunnataan oman maatalouden tuottavuuden parantamiseen. Tämän lisäksi ulkomaisien suorien investointien suuntautumista maatalousmaahan kehittyvissä maissa täytyy tarkastella erikseen.

On löydettävä kansainväliset pelisäännöt, joilla kehittyvien maiden maatalousmaahan kohdistuvia suoria investointeja voidaan jatkossa tehdä.

TAPANI SIRVIÖ

Kirjoittaja on ulkoasiainministeriön erityisasiantuntija (maa- ja metsätalous).

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

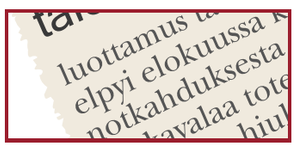

Muilla on huonommin

Kainuun Sanomat myöntää pääkirjoituksessaan arvioineensa tilanteen väärin. Vaikka Suomen säästöpäätökset jäivät liian pieniksi, korot näyttävät vain laskevan.
”Suomen korkotaso ei tulekaan alas siksi, että asiamme olisivat varmasti kunnossa, vaan muualla epävarmuus on vielä suurempi. Suomesta markkinoilla liikkuva raha saa vielä pienen turvallisen voiton. Saksalle pelurit ovat joutuneet jo antamaan rahaa miinuskorolla.”

Kiekko ei liru maaliin

Joskus kiekko vain ei mene maaliin, toteaa **Jukka Lehtoranta Kymen Sanomien**, **Etelä-Saimaan** ja **Kouvolan Sanomien** pääkirjoituksessa. MM-kisojen kulisseissa juuri mikään ei tunnu menevän niin kuin on ollut tarkoitus.
”Ensin oli kohu törkeän kalliista pääsylipuista. Puheenjohtaja Kummola myönsi jo torstain A-studiossa (ylimielisten ’nyt itketään sitä että...’ ja ’teet niin tai näin niin mikään ei kelpaa...’ -sutkautusten lomassa) että lippujen hinnoittelussa on tehty arviointivirheitä.”

”Kun IS:n verkkosivuilla kysyttiin ’Jätitkö kisat väliin liian kalliin lipun takia?’ 92 prosenttia vastaajista ilmoitti jättäneensä.”

Vakava nuorisotyöttömyys

Lapin Kansan mielestä nuorisotyöttömyyteen on puututtava. Talousviisaiden ennustamasta työvoimapulasta ei näy merkkejä, pikemminkin päinvastoin.
”Jos nuorisotyöttömyyttä ei saada pian pysäytettyä, ilmiöstä tulee pysyvä. Se lisää syrjäytymistä ja siitä syntyviä ongelmia, kuten päihteiden käyttöä ja rikollisuutta.

Laskelmien mukaan yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle 1,2 miljoonaa euroa. Nuorelle itselleen hinta on vielä kovempi.”

KOLUMNI: JUKKA PASONEN

Kiusoittelijat ja kiusaajat

Koiralaumaamme tuli uusi pentu. Oman sisarlauman katoamisen jättämä aukko piti täyttää löytämällä uusi leikkikumppani vieraista aikuisista.

Nuorehkon, asemastaan epävarman nartun lähestyminen loppui alkuunsa matalaan murinaan ja paljastettuihin hampaisiin. Seuraavaksi se lähestyi johtajaa, joka yllättäen hyväksyikin pennun leikkiinkutsun. Kun telmiminen ja näykkiminen äityi pennulle liian hurjaksi, pieni kiljaisu ja painautuminen maahan rauhoitti tilanteen.

Kasvaessaan pentu hitsautui lauman jäseneksi. Se oppi, että hammasta näyttävä nuori narttu on sen verran huumorintajuton, ettei sen kanssa juuri kannata pelleillä. Pomoa sen sijaan voi vähän yrittää leikkimielisesti kurmottaakin.

Vieraan koiran kohtaaminen on aina jännittävää. Jokin päässä sanoo, että ole varovainen, mutta toisaalta vieraat ovat aivan vastustamattoman puoleensavetäviä. On uskallettava ottaa riski, että vastassa on alistamaan pyrkivä tyranni, sillä yhtä hyvin eteen voi astella välitön uusi ystävä.

> **Useimmat onneksi ymmärtävät viimeistään ruumiinkielestä, kun ei on ehdoton ei.**

jukka.pasonen@maaseuduntulevaisuus.fi

Murrelauma ei oleellisesti poikkea ihmislaumasta. Meitä tossuilla tallaajiakin on siunattu varsin erilaisilla huumorintajuilla. Jo pienistä lapsista näkee, kuka on toisten kimpussa hyörivä herhiläinen, kuka syrjään vetäytyvä.

Jonkinlainen kiusoittelu kuuluu luonnostaan ihmisen käyttäytymiseen. Osittain sillä testataan kumppaneita, osittain selvitetään valtasuhteita ja osittain se on vain leikkisää yhdessäoloa.

Elämä ilman pieniä jäyniä ja kiemuroita olisi tylsää. Suoraan puhuminen tyrehdyttää keskustelun. Tarina jatkuu, jos ei onkin joskus kyllä tai vähintään ehkä. Loukkaantumistakin on kiva teeskennellä, jos toinen on valmis teeskentelemään sen hyvittämistä.

Useimmat onneksi ymmärtävät viimeistään ruumiinkielestä, kun ei on ehdoton ei. Muita pitää kuunnella herkällä korvalla: se mikä toiselle on vielä leikkiä, voi olla toiselle nöyryyttävää, etenkin jos sattuu olemaan valmiiksi huono päivä.

Kiusoittelu muuttuu helposti kiusaamiseksi, jos toinen osapuoli on kovin päällekäyvä ja toinen alistuva. Olisi toivottavaa, että ainakin kotona, päiväkodissa ja koulussa löytyisi auktoriteetti, joka viheltää pelin poikki heti, kun se heikompi vingahtaa tai painautuu suojaan, ellei vahvempi itse ymmärrä lopettaa.

Aikuisten maailmassa erotuomarin löytyminen on joskus epäselvää. Työyhteisössä se on ilman muuta esimies, mutta kaikilla on velvollisuus mahdollisuuksien mukaan puuttua tilanteeseen. Jos ensimmäinen puuttuja on viranomainen, työyhteisö ei ole terve.

Epäoikeudenmukaisuuden edessä vaikeneva yhteisö muuttuu pikku hiljaa ahdistuneeksi ja toimintakyvyttömäksi. Pahinta on, jos kiusaaja tai sen hiljainen hyväksyjä löytyy vallan huipulta.

Jos alistaja ja väheksyjä löytyy kotiseinien sisältä, keinot ovat vähissä. Harva levittelee perheen asioita kylillä – sitä vähemmän, mitä kipeämmästä ongelmasta on kyse.

Sosiaalialan ammattilaisillakin perheen sisäisiin asioihin puuttumisen kynnys on korkealla. Pahimmillaan kiusaamiskierteen katkaisu vaatii perheyhteisön rikkomisen. Ja vaikka tuolloin ratkaistaisiin pikaisesti yksi ongelma, saatetaan saada tilalle kymmenen uutta.

Koti on avainasemassa myös, kun siellä on kasvamassa kiusaajanalku. Muut ovat voimattomia, jos omat vanhemmat kieltäytyvät näkemästä oman kullannupun kielteiset puolet. Itse ratkaisimme aikoinaan asian muutamalla pois. Oman lapsen fyysinen turvallisuus ja henkinen hyvinvointi painoivat vaa’assa enemmän kuin oikeudenmukaisuuden turha perääminen.

Kiusaajan iästä riippumatta näyttää, että asiaan ei puututa riittävästi. Tätä selittää pari luonnollista seikkaa: haluamme turvata oman selustamme olemalla voittajan puolella ja vältämme luonnostaan vaaraa sekä voimiemme kulutusta. Pahimmillaan tämä johtaa kiusatun eristämiseen, kun taas kiusaajaa ”ymmärretään”.

Kiusaajaksi leimautumisen pelossa ei kuitenkaan pitäisi luopua hauskoiksi tarkoitetuista kepposista. Niissä ei ole mitään pahaa, jos niiden tarkoitus on saada aikaan iloa. Jos ne loukkaavat muita, täytyy olla valmis heti pyytämään julkisesti anteeksi.

On kokonaan eri asia, jos pilojen ainoa tarkoitus on satuttaa jotakuta.